

Čís. 12073.

Byly-li služební příjmy úředníka ministerstva zahraničí v Americe pevně stanoveny ve měně československé a, ježto mu měly býti vypláceny v Americe, bylo jen pro přepočítání požitků sjednaných v čsl. korunách na dolarovou měnu použito určité relace, nebyla tato relační jednotka smluveným nezměnitelným koeficientem pro veškeru budoucnost, při všech pozdějších propočtech jeho služebních požitků, nehledíc ke kursovým změnám v poměru československých korun k dolarům.

Třeba se služební smlouva měla podle svého doslovu původně prodloužit jen na jeden rok, prodloužila se za týchž podmínek i na další léta, bylo-li ve služebním poměru oběma stranami pokračováno v témž rozsahu a způsobu, jako za platnosti původní smlouvy.

Nárok na diety není nárokem na odškodnění.

Erárními účty ve smyslu patentu ze dne 16. ledna 1786, čís. 516 sb. z. s. jsou jen účty, jež nemají původ v soukromém právním poměru.

Tím, že se zaměstnanec, uzavíraje soukromoprávní služební smlouvu se státem, podrobil ustanovením služební pragmatiky, pokud tímto zákonem byly určeny závazky (povinnosti) státním zaměstnancům, nebyla nikterak dotčena povaha jeho služebního poměru, jenž zůstal poměrem soukromoprávním, a jest zaměstnanec oprávněn domáhati se přímo u řádného soudu svých nároků ze služebního poměru.

Nárok na placení diet jen v dolarech.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1932, Rv I 59/31.)

Dekretem ministerstva zahraničních věcí ze dne 27. července 1920 byl žalobce jmenován dnem 1. srpna 1920 smluvním úředníkem s požitky VII. hodnostní třídy 1. platového stupně platu s titulem konsula a byl pověřen správou konsulátu v Clevelandu. Ministerstvo zahraničních věcí dne 12. srpna 1920 uzavřelo s ním smlouvu na dobu jednoho roku s tím, že, nebude-li smlouva vypovězena tři měsíce před uplynutím prvního roku služby, prodlužuje se mlčky na další jeden rok. Smlouvou tou bylo dále ujednáno, že kromě onoho platu má žalobce po dobu služby nárok i na preeliminovaný zahraniční přídavek, a že požitky tyto ročně činí: služné 7.208 Kč, místní přídavek 3.660 Kč a zahraniční přídavek 24.672 Kč, celkem 35.640 Kč jež mu budou vypláceny v amerických dolarech podle relace 1 dolar rovná se 4.95 Kč pokladnou konsulátu Československé republiky v Clevelandu v měsíčních předem splatných částkách, že služné a místní přídavek budou mu vypláceny počínajíc dnem 1. srpna 1920, přídavek zahraniční dnem nastoupení služby u generálního konsulátu československého v Novém Yorku, že po dobu svého úřadování v Clevelandu má nárok na přiměřený byt při konsulátu a že při konání služby mimo služební místo mu určené má nárok na diety a na náhradu cestovních výloh podle norem platných pro zahraniční služby. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na československém státu zaplacení 6.631.89 amerických dolarů. K odůvodnění žalobní prosby uvedl žalobce, že k příkazu ministerstva zahraničních věcí na-

stoupil službu nejprve u generálního konsulátu v Novém Yorku, pak jako konsul konal službu v Clevelandu, od 30. května 1922 do 31. července 1923 jako první sekretář vyslanectví ve Washingtoně, od 1. srpna 1923 do 17. září 1923 zase jako konsul v Clevelandě, od 18. září 1923 do 15. prosince 1923 byl správcem vyslanectví ve Washingtoně, od 15. prosince 1923 do 31. prosince 1926 konal služby v Clevelandě. Služné dekretem a smlouvou zaměněné v amerických dolarech při smluvené relaci jednoho dolaru 4 Kč 95 h činilo měsíčně 600 dolarů, diety činily denně 9 dolarů. Smlouva byla v platnosti mlčky jsouc prodloužena tím, že nebyla vypovězena, až do smlouvy nové, již ministerstvo zahraničních věcí se žalobcem sjednalo dne 4. dubna 1925. I měl žalobce obdržeti za dobu od 1. srpna 1923, do kteréžto doby smlouva co do požitků byla ministerstvem zahraničních věcí plněna, do 31. prosince 1924 služné za 17 měsíců 17×600 dolarů = 10.200 dolarů a za dobu od 1. ledna 1925 do 31. března 1925 měl obdržeti služné za 3 měsíce (3×600 dolarů) = 1.800 dolarů, obdržel však v prvním období jen (17×466.83 dolarů) na služném = 7.736.11 dolarů a v druhém období jen (3×425 dolarů) = 1.275 dolarů, jest tudíž zkrácen za první období o 2.263.89 dolarů a za druhé období jest zkrácen o 525 dolarů; na dietách za dobu jeho činnosti ve Washingtoně ztrávenou od 30. května 1922 do 31. července 1923, tedy za 427 dnů přísluší mu nárok na 9 dolarů denně, tudíž na 3.843 dolarů. Procesní soud své stolice žalobu zamítl.

D ů v o d y: Soudu bylo rozhodnouti dvě sporné otázky: zda příslušely žalobci tytéž požitky, jež měl zaručené smlouvou ze dne 12. srpna 1920, i v době od 1. srpna 1923 do 31. března 1925, a zda měl nárok na diety za 427 dnů od 30. května 1922 do 31. července 1923. Kromě toho bylo řešiti námitku promlčení a prekluse. V onom směru má soud dekretem ze dne 27. července 1920 za prokázáno, že žalobce byl jmenován dnem 1. srpna 1920 smluvním úředníkem ministerstva zahraničních věcí s požitky VII. třídy hodnostní 1. stupně platového, že mu udělen titul konsula a že služební požitky, povinnosti a práva byly stanoveny zvláštní smlouvou ze dne 12. srpna 1920 a že tato smlouva byla uzavřena na rok a že se mlčky prodloužila na další jeden rok. O tom, co po uplynutí této doby, 1. srpna 1922, má platiti o požitcích, nebylo nic stanoveno a soud má za to, že zajištění požitků těch podle původní smlouvy nenastalo. Ustanovení žalobce smluvním úředníkem s titulem konsula platilo nadále, dekret ze dne 27. července 1920 nebyl odvolán a z toho, že vedle dekretu zvláštní smlouva o požitcích byla sdělána, nemůže žalobce vyvozovati, že i ustanovení smlouvy o požitcích zůstávají nedotčena. Z tohoto dělení: dekretu a smlouvy lze vyvozovati, že smlouva mohla býti změnitelná a žalobce, zůstávaje nadále konsulem, obdržel novou smlouvu požitkovou, což prokázáno jest výměrem ministerstva zahraničních věcí ze dne 18. dubna 1925. Z doslovu této druhé smlouvy ze dne 29. května 1925 vyvozoval žalobce oprávněnost svého tvrzení, že mu tytéž požitky příslušejí, jež mu byly prve přiznány, uváděje, že výslovně jest v úvodě uvedeno, že trvající služební poměr ministerstvo nově upravuje. Názor žalobcův jest však mylný, neboť výměrem tím a smlouvou byl ponechán žalobce ve služebním poměru, který trval, tedy v osobním jeho postavení úřednické VII. třídy hodnostní s titulem konsula, ale smlouva požitková,

uzavřena byvši na určitou dobu, nemohla býti prohlášena za trvající, ježto již pominula. Žalobce uváděl dále, že se mlčky prodloužila, ale soudu nelze tomuto náhledu přisvědčiti, ježto se § 1115 obč. zák., z něhož hleděl žalobce tvrzení své odůvodniti, nehodí na tento případ, ježto řečené zákonné místo platí o smlouvě nájemní. Od 1. srpna 1923 do 31. března 1925, za kterouž dobu se žalobce domáhá žalobou rozdílu vyplacených mu požitků, smlouva neplatila. Žalobce po tu dobu byl sice smluvním úředníkem, konsulem, ale požitky po tu dobu neměl sjednány smluvně a bylo jednak povinností ministerstva zahraničí, když žalobcových služeb používalo, by platilo, což že se dalo, i sám žalobce přiznává, jednak bylo povinností ministerstva platiti žalobce tak, jak v ustanovení dekretu stojí: poskytnouti mu požitky VII. hodnostní třídy prvního stupně. Podstatou obou sporných stanovisek jest, že žalobce se domáhá placení 600 dolarů měsíčně, kterážto suma mu po dobu smluvní zaručena, i po dobu další. Žalovaná strana uváděla, že, ježto ve smlouvě bylo, že se žalobci má dostati kromě služného a místního přídavku i preliminovaného zahraničního přídavku, a že tento jako nestálá veličina byl pohyblivým, což i svědky bylo prokázáno, že i v době dvouleté služby nemohlo býti konstatně 600 dolarů měsíčně, 7.200 dolarů ročně vypláceno, avšak ježto jest žalována jen o rozdíl od 1. srpna 1923, pro uplynulou dobu nemá to významu. Jde o to, kolik mělo žalobci býti vypláceno v kritické době. Soud jest toho názoru, že smluvní úředník, jímž i nadále žalobce byl, podléhá v prvé řadě smlouvě a, není-li smlouvy, že určití může zaměstnavatel zaměstnanci honorář, jaký v té době pragmatikální úředník VII. hodnostní třídy měl v cizině, aby se nemohlo vytýkati, že se se žalobcem nakládá hůře. Místo 7.200 dolarů bylo žalobci na základě výnosu ministerstva zahraničních věcí ze dne 26. července 1923 stanoveno služné od 1. srpna 1923 — 174.222 Kč 20 h a bylo zjištěno listinou tou, že toto služné bylo vypláceno podle rozpočtového kursu 1 \$ = 31 Kč 10 h, tento výměr požitků v korunách byl ve shodě se zákonem ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n. Žalobce uvedl proti tvrzení žalované, že neprotestoval proti této výměře, že tomu tak není, že to z výměru ministerstva zahraničních věcí ze dne 16. prosince 1925 vychází, kde jest řeč o ohlášeném rozkladu, avšak soud má za to, že, i kdyby se ohlášený rozklad za existentní vzal, že pro sebe nemůže si žalobce vyvozovati práva na vyšší požitky, ježto jako správce konsulátu v Clevelandu sám na svůj poukaz, což prokázáno jest zprávou ze dne 12. prosince 1923, dával si vypláceti své služební požitky, z čehož soud usuzuje, že, kdyby byl nebýval spokojen s výměrem ze dne 26. července 1923, byl by si dával vypláceti vše to, čeho se nyní domáhá, a tím se podrobil výnosu a výměře svých požitků. Druhý případ týká se diet, jež žalobce požaduje za 427 dnů po 9 dolarech denně, a to za dobu od 30. května 1922 do 31. července 1922, kdy původní smlouva byla v platnosti, a za dobu od 1. srpna 1922 do 31. července 1923, kdy již smlouva ta neplatila. Co se týče druhého období má soud za to, že nelze přiznati diety, ježto není proto, nebyly-li smlouveny, což zde nebylo, opory; usnesení ministerské rady ze dne 4. června 1920, čís. 19.668 mluví o cestovních požitcích (dietách) a tedy ne o vykonávání služby na jiném místě (zde ve Washingtoně místo v Clevelandu), poukáže-li se pro takový pobyt

úředníku zvláštní plat, činil by to stát ze svého vrchnostenského práva, na základě liberalit, na kterýžto akt, není-li smluven, není nároku. Zbývala by tedy doba, kdy ve smlouvě skutečně diety zaručeny žalobci byly. Podle odst. VI. služební smlouvy měl nárok žalobce na diety při konání služby mimo služební místo. Domáhá jich na soudě žalobou podanou dne 30. března 1928. Podle § 1489 obč. zák. nastalo promlčení, ježto tříletá doba od vzniku nároku a od doby, kdy ji měl žalobce uplatňovati, uplynula. Za to však nárok na služné podle § 1486 obč. zák. nebyl promlčen, ježto do tří let byla podána žaloba a proto soud se věcí zabýval. Prekluse podle dvorního dekretu ze dne 16. ledna 1786, čís. 516 ani podle odst. (6) § 151 ze dne 24. června 1926, čís. 103 sb. z. a n. o dietách nemůže platiti, ježto nebyl žalobce státním pragmatikálním úředníkem, a proto se soud nároky těmito zabýval. **O d v o l a c í s o u d** vyhověl odvolání žalobcovu potud, že uznal žalovaný stát povinným zaplatiti žalobci 36.722 Kč. **D ů v o d y:** Žalující straně jest přisvědčiti, že není správným názor soudu první stolice, že služební smlouva žalující strany ze dne 12. srpna 1920 zanikla uplynutím prvních dvou let a že nebyla obnovena na další dobu tím, že obě strany v ní pokračovaly, jakož i, že nárok na diety žalující stranou uplatňovaný zanikl podle § 1489 obč. zák. uplynutím tří let od vzniku. Žalující právem dovozuje, že služební smlouva, ač byla uzavřena výslovně na dobu jednoho roku a ustanoveno výslovně jen její prodloužení na další druhý rok, nebude-li tři měsíce před uplynutím prvního roku vypovězena, přece trvala dále v plném svém obsahu, any strany i po uplynutí druhého roku ve služebním poměru pokračovaly; změnou, která nastala ve smlouvě jen co do výpovědní lhůty, není třeba se zabývati, poněvadž k výpovědi až do 31. března 1925, kdy nahrazena byla smlouvou jinou, nedošlo a žalobní nárok se uplatňuje jen za období do 31. března 1925. Že služební poměr ujednaný na určitý čas po projití času trvá dále, když strany v něm pokračují, jest zřejmo z ustanovení § 1158 obč. zák., že služební poměr, který byl sjednán nebo v němž se pokračuje tak, že doba není určena, lze zrušiti výpovědí. Ostatně, ani kdyby tohoto výslovného ustanovení nebylo, došlo by se nutně k témuž úsudku, že služební poměr ustanovený na čas jest považovati za prodloužený za dosavadních podmínek smluvních, když zaměstnanec dále koná smluvené služby a zaměstnavatel je přejímá, výkladem podle § 863 obč. zák., že vůli lze projevit mlčky, takovými činy, které, uváží-li se všecky okolnosti, nedávají rozumné příčiny, o ní pochybovati, a že co do významu a účinků činů a opominutí hleděti jest k obyčejům a zvyklostem, které platí v poctivém obchodě. A tu nemůže býti při poctivém výkladu pochybnosti o tom, že účastníci služebního smluvního poměru, konajíce a přijímajíce po uplynutí smluvené služební doby služby v dosavadním rozsahu a dosavadního druhu, měli vůli, pokud jde o odměnu za ně, a nic jiného pro spor není závazné, platiti a přijímati odměnu dosavadní. A ani období ustanovení §§ 1114 a 1115 obč. zák., podle něhož obnovení pachtovní smlouvy, k němuž došlo mlčky opominutím výpovědi nebo pokračováním v užívání najaté věci, nastává za týchž podmínek, za nichž byla před tím sjednána, nebylo by lze, kdyby nebylo ani ustanovení § 1158 obč. zák. odmítnouti jak to činí první soudce, proto, že tato zákonná ustanovení

upravují poměr pachtovní, ježto poměr služební i poměr pachtovní jsou si podobny; při onom jde o úplatné užívání služeb, při tomto o úplatné užívání věci a obdoby jest podle § 7 obč. zák. v podobných případech použití. Mínění prvního soudu, že po uplynutí dvou let, na něž trvání smlouvy bylo původně omezeno, byl žalobce nadále smluvním úředníkem, smlouva však že zanikla a když smlouvy tu není, že zaměstnavatel může zaměstnanci určití honorář, chová v sobě neodstranitelný odpor a jest pochybené. Jednak, není-li smlouvy, nemůže žalobce býti smluvním úředníkem, jednak, byl-li žalobce smluvním úředníkem, nemohl zaměstnavatel jednostranně určití mu jeho požitky, poněvadž smluvní poměr vylučuje jednostrannou jeho úpravu jednou ze smluvních stran. A mohl-li zaměstnavatel určití požitky, jak první soud míní, tedy, měl-li volnost je určití, odporuje jeho volnosti, míní-li soud první dále, že to měly býti požitky pragmatického úředníka VII. hodnostní třídy v cizině; obava před výtkou, že nakládal by jinak se žalobcem hůře, již se první soud dovolává, není okolností právotvornou a nelze z ní dovoditi nič o tom, jaké požitky žalobci příslušely. Pro stanovení žalobcových požitků není směrodatným jmenovací dekret ze dne 27. července 1920, nýbrž jen smlouva, na kterou se i dekret výslovně v té příčině odvolává. Ostatně správně poukazuje odvolatel k tomu, že žalovaná strana i po uplynutí dvou let považovala smlouvu ze dne 12. srpna 1920 za dále trvající, neboť v dekretu ze dne 8. srpna 1925 účtující žalobcovu příbytečné za dobu do konce roku 1924 se služební smlouvy ze dne 12. srpna 1920 dovolává jako právního základu. Nesprávným jest i názor prvního soudu, že žalobou uplatňovaný nárok na diety jest promlčen podle § 1489 obč. zák. uplynutím tří let. Citovaný § 1489 obč. zák. jedná o promlčení žalob, o odškodnění, tedy nároků podle XXX. hlavy obecného občanského zákona. Nárokem takovým není nárok na diety, totiž nárok za to, že zaměstnanec konal službu mimo ustanovené místo úřední; nárok podle hlavy XXX. obč. zák. předpokládá mimo jiné zavinění osoby odškodněním povinné; že se žalovaná strana dopustila zavinění, žalující strana vůbec ani netvrdila; žalovaná strana byla podle vlastního žalobcová tvrzení oprávněna použití ho ke službám kdekoli v republice i mimo její obvod a dovozuje nárok na diety jen ze služební smlouvy. Diety jsou smluvenou náhradou výloh spojených s výkonem služby mimo sídlo úřadu a podléhají promlčení podle § 1486 čís. 5 obč. zák. sice rovněž tříletému, jež však zákonem čís. 47/1925 prodlouženo bylo do 1. dubna 1928, takže žaloba, podaná 30. března 1928, byla podána včas. Jest tedy při posuzování žalobního nároku vycházeti správně ze služební smlouvy ze dne 12. srpna 1920 a z toho, že nárok na diety není promlčen.

a) **D o p l a t e k s l u ž n ě h o:** Přes to, co bylo shora uvedeno, není nárok žalobní na doplatek služného odůvodněn. Nelze přisvědčiti žalobci, že měl dle smlouvy nárok na stálé služební platy 600 dolarů měsíčně. Smlouvu jest vykládati dle zvyklostí poctivého obchodu (§ 863 obč. zák.). Z doslovu smlouvy při pozorném jejím zkoumání a při poctivém výkladu dochází se k výkladu, že žalobci příslušely požitky VII. hodnostní třídy 1. stupně, jakž uvedeno hned v I. odstavci smlouvy, aniž tam vůbec požitky byly číselně vyjádřeny; toto ustanovení, že žalobce má nárok na plat podle VII. hodnostní třídy státních úředníků

1. stupně, jakož i na preliminovaný zahraniční přídavek, o němž se v odstavci I. smlouvy neděje vůbec zmínka, opakuje se v odstavci VI. smlouvy, v němž pak se již vypočítává číselně, kolik tyto požitky ročně činí, a to v korunách čsl. a připojuje se ustanovení, že požitky ty budou mu vypláceny podle relace 1 dolar : 4.95 Kč pokladnou konsulátu republiky Československé v Clevelandu. Z těchto ustanovení vyplývá, že smluveným platem jest plat podle VII. hodnostní třídy 1. stupně státních úředníků, a ovšem i preliminovaný zahraniční přídavek a že číselný výpočet jest jen konstatováním, kolik smluvené platy v době smlouvy činí; to vyplývá zvláště z ustanovení odstavce I. smlouvy, kde o číselné výši není vůbec řeči. Tím, že se v odst. VI. smlouvy uvádí číselná výše, nemělo býti nijak dotčeno ani změněno ustanovení odstavce I. i odstavce VI. první věty. Že smlouvou byl plat, rovnající se požitkům VII. hodnostní třídy 1. stupně a v tomto ustanovení smlouvy že jest spatřovati vůli stran, nikoli v číselném výpočtu, jasně vynikne, uváží-li se, jak by smlouvu bylo vykládati, kdyby se v číselném výpočtu platů v odstavci VI. byla stala chyba a plat udán menší, než skutečně tehdy činil plat řečené hodnostní třídy a stupně. Tu by smlouva zajisté nebyla vykládána tak, že rozhodujícím jest číselný výpočet, nýbrž že se žalobci má dostati plat v té výši, jak byl stanoven pro VII. třídu 1. stupeň státních úředníků. To však platí i pro případ změn, které ve výši platů státních úředníků pragmatikálních nastanou; vždy mělo se žalobci dostati platu odpovídajícího řečené třídě a stupni, ať se platy ty zvýší nebo sníží. Nastala-li tedy ve platech státních úředníků zákonem ze dne 20. prosince 1922, čís. 394 sb. z. a n. změna, byla žalovaná strana oprávněna a povinna podle smlouvy vypláceti žalobci plat v té výši, jež se rovná VII. hodnostní třídě 1. stupně podle onoho zákona. Žalobce netvrdil, že se platy mu poukazované s tímto zákonem nesrovnávaly a jest tedy za to míti, že platy vyplácené zákonu tomu odpovídaly. To platí zvláště i o preliminovaném zahraničním přídávku. Přídavek ten není v zákoně ustanoven, nýbrž, jak soud první stolice zjistil, byl ministerstvem vždy na rok předem stanoven a percipientům i vyplácejícím orgánům sdělován. I tu hlavní těžisko smlouvy záleží v tom, že žalobci přísluší preliminovaný zahraniční přídavek a nikoli v číselné jeho výši ve smlouvě uvedené. Slovo preliminovaný ukazuje již na jeho proměnlivost, ostatně zcela odůvodněnou neurovnanými drahotnými poměry, měnícími se časem i místem; číselná výše přídávku jest ve smlouvě uvedena jen na vysvětlenou tehdejší dočasně jeho výše. Z toho plyne, že číslice v odstavci VI. uvedené nepřekážejí nijak změně v číselné výši platu v budoucnosti. Měnou, ve které výše platů byla určena, jest korunová měna československá, poněvadž v ní jsou stanoveny a vyplácejí se platy pragmatikálních státních úředníků; měna amerického dolaru ve smlouvě uvedená slouží jen za pomůcku ke přepočítání korun čsl. na dolary, v nichž platy v Americe jako ve měně této země byly vypláceny. I o kursu ke přepočítání ve smlouvě stanoveném při poctivém výkladu smlouvy jest míti za to, že jím jest stanoven tehdejší, dočasně platný kurs, srovnalý s tehdejšími valutovými poměry. Bylo zajisté vůli stran, by se žalobci v dolarech dostalo tolik, kolik v době výplaty odpovídá platu smluvenému v korunách čsl. Že plat nebyl smluven tak, že měl býti po celou

smluvní dobu vyplácen v amerických dolarech a v uvedeném kursu 4.95 Kč za dolar, plyne z úvahy, že, kdyby byl žalobce ponechán nebo zpět povolán do republiky, jakž se dle smlouvy mohlo státi, není pochyby, že by měl nárok na výplatu jen v korunách čsl. bez zřetele na její kurs k dolaru. Ve smlouvě není nic, z čeho by se mohlo dovozovati, že přepočítací kurs 4.95 jest veličinou stálou, nechť se vzájemná valutární hodnota změnila jakkoli, naopak, že přepočítací kurs byl uveden jen jako kurs odpovídající tehdejšími valutárními poměrům. Kdyby strany byly zamýšlely, by plat byl vyplácen vždy a všude nezměněně jen v dolarech a při uvedeném a nezměněném kursu a při nezměněné výši, bylo by bývalo přirozenější, by výše jeho se stanovila hned přímo v dolarech jako odměna na celou služební dobu stálá. Ana se valutová relace podstatně změnila, byla žalovaná strana oprávněna změně té přizpůsobiti i přepočítací kurs; že zvolila kurs, který v žalobcův neprospěch nevystihoval skutečné měnové poměry, žalobce netvrdil. Podle toho žalobcův nárok co do služebních platů není odůvodněn a právem soud první stolice žalobu v tom směru zamítl, třebaže při tom vycházel, jako bylo ukázáno, z nesprávného právního názoru. b) *D o p l a t e k d i e t.* Z toho, co uvedeno shora o tom, že smlouva ze dne 12. srpna 1920 mlčky byla prodloužena, vyplývá, že nelze činiti rozdíl mezi dietami za dobu do 31. července 1923 a pozdější, jak činí napadený rozsudek. Ana žalující strana nebrojí v odvolání proto zjištění prvního soudu, že při přidělení k jinému úřadu přichází v úvahu jejich denní výše 86 Kč, jest se odvolacímu soudu zabývati jen námitkami jednak předčasností žaloby, jednak prekluse nároku na diety; co do výše byl by vázán zjištěním prvního soudu. Žalovaná strana námitku předčasnosti žaloby odůvodňovala tím, že žalobce o přiznání diet dosud nežádal, a námitku prekluse tím, že žalobce nepodal žalobu do lhůty 12 neděl stanovené patentem ze dne 16. ledna 1786, čís. 516 sb. z. s. ode dne doručení vyřízení účtárny o nároku na diety. Tyto námitky vedle sebe obstáti nemohou, neboť prekluse předpokládá súčtování, jež již samo jest žádostí o zaplacení. Námitku předčasnosti soud odvolací považuje za bezdůvodnou, neboť žalobcův nárok jako nárok ze smlouvy jest nárokem soukromoprávním a není zákonného ustanovení, by před žalobou bylo o zaplacení žádáno; takový postup by měl snad jen vliv na výrok o nákladech sporu (§ 41 c. ř. s.). Soud odvolací však má i námitku prekluse za neodůvodněnou; patent ze dne 16. ledna 1786, čís. 516 sb. z. s. vztahuje se, jak se v jeho úvodu praví, jen na erární účty; jde o to, co rozuměti jest výrazem erární účty. Že tím nejsou účty o nárocích ze soukromoprávních smluv se státem jest patrné, poněvadž v soukromoprávních poměrech stát jako právnická osoba jest na roveň postaven osobám fysickým (§ 7 obč. zák.) a poměry ty se řídí ustanoveními práva soukromého. Z toho plyne, že erárními účty v citovaném patentu lze rozuměti jen účty, které nemají původ svůj v soukromém právním poměru. Proto nárok žalující strany na diety za 427 dnů, ztrávených podle nesporného přednesu ve Washingtoně, mimo úřední sídlo Cleveland, po 86 Kč, jest odůvodněn a bylo odvolání co do 36.722 Kč vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobce, pokud napadal rozsudek odvolacího soudu v části potvrzující rozsudek prvního soudu, — jímž byl zamítnut žalobní nárok na zaplacení služebních požitků.

2.788'89 amerických dolarů s přísl.; vyhověl však dovolání obou stran do napadeného rozsudku, pokud jím bylo žalobci přiřčeno na dietách 36.722 Kč s přísl., rozsudky obou nižších soudů v tomto rozsahu zrušil a prvému soudu uložil, by v rozsahu zrušení ve věci dále jednal a znova rozhodl.

D ů v o d y:

Rozsudek odvolacího soudu napadají obě strany dovolacími důvody podle čís. 2, 3 a 4 § 503 c. ř. s., žalobce, pokud mu nebyl přiznán doplatek služného 2.263 \$ 89 a pokud mu na dietách bylo přiřčeno 36.722 Kč místo zažalovaných 3.843 \$, a žalovaný československý stát, pokud byl napadeným rozsudkem odsouzen, aby zaplatil žalobci 36.722 Kč s přísl. Než dovolání jsou jen částečně opodstatněna.

A) K dovolání žalobce v otázce služného: Jest nesporné, že žalobce byl dekretem ministerstva věcí zahraničních ze dne 27. července 1920 jmenován dnem 1. srpna 1920 smluvním úředníkem ministerstva zahraničních věcí s titulem konsula a že jeho požitky byly ustanoveny srovnale s požitky VII. třídy hodnostní 1. stupně platového, jichž výpočet, jakož i vymezení povinností a práv bylo v jmenovacím dekretu vyhrazeno zvláštní smlouvě. Bylo tedy již v dekretu vysloveno, že služební příjmy žalobcovy mají se rovnati zásadně požitkům státního úředníka VII. hodnostní třídy prvního stupně, kteráž zásada byla přijata též za základ služební smlouvy ze dne 12. srpna 1920 (vedle zvláštního preliminovaného přídatku pro službu zahraniční). Podle doslovu odstavce VI. smlouvy byly služební příjmy žalobcovy pevně stanoveny v měně československé a, ježto mu měly býti vyplaceny v Americe, bylo jen pro přepočítání sjednaných v československých korunách na měnu dolarovou použito relace, že se 1 americký dolar rovná 4 Kč 95 h. Doslovu smlouvy, vykládá-li se podle zásad poctivého styku (§ 914 obč. z.) lze rozuměti jen tak, že tato relační jednotka nebyla smlouveným nezměnitelným koeficientem pro veškerou budoucnost, nýbrž, že jí bylo použito jen v době, kdy žalobcovy příjmy, stanovené v měně československé, byly ve smlouvě přepočítávány na dolary, jak již doličil napadený rozsudek, a proto nemá pro spor rozhodující význam ani to, zda se relační jednotka ve smlouvě zvolená shodovala s tehdejšími valutárními poměry, a žalobcova výtka podle čís. 3 § 503 c. ř. s. není v tomto směru opodstatněna. Nesejde ani na tom, že požitky vypočtené ve smlouvě nebyly výslovně omezeny jen na dobu »nynější«, nýbrž označeny jako příjmy roční, ježto základna požitků, služné státního úředníka VII. hodnostní třídy 1. stupně byla pevná i pro další služební léta, na něž se smlouva prodloužila. Nemá proto žalobce právní nárok, by relace 1 dolar — 4.95 Kč bylo používáno při všech pozdějších přepočtech jeho služebních požitků, nehledíc ke změnám kursovým v poměru československých korun k dolarům. Pokud žalobce založil žalobní nárok na skutkovém tvrzení, že prý měl smluvně zaručené služné v amerických dolarech měsíčně 600 dolarů, jest toto tvrzení vyvráceno i doslovem jmenovacího dekretu, i služební smlouvy, v nichž jeho služební požitky pevně upraveny — jak již bylo vyloženo — podle 1. stupně

VII. hodnostní třídy státních úředníků výslovně v československých korunách, což by bylo zcela zbytečné, kdyby byla smluvena základna služného v dolarech. Neměl-li však žalobce služební plat smluvený v amerických dolarech, nýbrž v československých korunách a nebyla-li přepočítací jednotka — 1 \$ se rovná 4 Kč 95 h — smluveně ustanovena i pro budoucí převody Kč na dolary, není ani důvodnou výtkou dovolatele, že prý žalovaný československý stát protismluvně použil později relace 31 Kč 10 h za 1 \$, ani, že ji užil libovolně, ježto již v žalobní odpovědi bylo tvrzeno a v rozsudku prvního soudu zjištěno, že ji určil podle rozpočtového kursu, a žalobce nevytýkal za sporu, že tomu tak nebylo. Dovolací soud schvaluje právní názor odvolacího soudu, že, i když se služební smlouva měla podle doslovu původně prodloužiti jen na jeden rok, prodloužila se za týchž podmínek i na další léta, ano bylo ve služebním poměru oběma stranami pokračováno v téměř rozsahu a způsobu, jako za platnosti původní smlouvy, a že československý stát, přijímaje žalobcovy služby, dal tím zřetelně na jevo, že na dosavadním stavu nechce nic měniti (§ 863 obč. zák.) a že další žalobcovy služby přijímá za dříve ujednanou odměnu, dokud nedošlo ke smlouvě nové (ze dne 23. května 1925), a lze i v tomto směru odkázati ke správným důvodům napadeného rozsudku. Neměl-li žalobce — jak svrchu doličeno — právní nárok smlouvou zaručený na služné 600 amer. dolarů měsíčně, nemá pro spor podstatný význam okolnost, zda proti specifikaci přepлатků služného provede rozklad dotčený v přípise ministerstva zahraničních věcí Čsl. republiky ze dne 16. prosince 1926. Odvolací soud posoudil věc i s právního hlediska bezvadně, pokud žalobcův nárok na doplatek služebních požitků v úhrnné částce 2.788.89 amer. dolarů srovnale s prvním soudem zamítl a proto dovolání žalobcovo v této části nemohlo býti vyhověno.

B) K dovoláním stran co do nároku na diety.
 I. K dovolání žalovaného československého státu.
 Mylný jest především právní názor dovolání, že prý nárok na diety jest nárokem na odškodnění, o němž platí tříletá promlčecí lhůta § 1489 obč. zák. Nejdeť tu o náhradu škody, nýbrž o zvláštní úplatu za určité služební výkony, jehož promlčecí dobu jako nároku ze služební smlouvy (§ 1486 čís. 5 obč. zák.) správně napadený rozsudek doličil. Pokud dovolání dovozuje preklusi žalobcova nároku na diety z ustanovení odst. 6 § 151 plat. zákona čís. 103/1926 sb. z. a n. a z patentu ze dne 16. ledna 1786, čís. 516 sb. z. soud. stačí i tu odkázati ke správným důvodům nižších soudů o této právní otázce. Dovolání mylně dovozuje ze článku V. služební smlouvy žalobce, že prý se jím podrobil účinnosti onoho patentu i na svůj služební poměr, neboť ze článku V. smlouvy jasně plyne, že se v něm žalobce podrobil jen ustanovením služební pragmatiky, pokud tímto zákonem byly závazky (povinnosti) státním zaměstnancům určeny, tím však nebyla nikterak dotčena povaha jeho poměru služebního, který zůstal ryze soukromoprávním, výpovědí obou stran zrušitelným, a právě tento soukromoprávní poměr opravňoval žalobce, by se u řádného soudu domáhal přímo svých nároků ze služebního poměru. Proto není žaloba předčasnou, an se dříve nedomáhal přiznání zažalovaných diet správním cestou.

II. K dovoláním obou stran. Obě strany však důvodně vytýkají napadenému rozsudku, že pro výrok o žalobcovu nároku na diety 86 Kč denně neměl dostatečný skutkový podklad. Prvý soud po skutkové stránce tento nárok žalobcův náležitě neprobral a nevysvětlil, vycházejí z mylného právního názoru, že jest jednak promlčen podle § 1489 obč. zák., pokud byl služební smlouvou odůvodněn, jednak, že za dobu od 1. srpna 1922 do 31. července 1923 není vůbec smluvně odůvodněn, poněvadž nebyla již v té době smlouva účinnou. Důkazy, které první soud o sporném žalobcovu nároku na diety provedl a jeho zjištění nestačí však k úplnému vysvětlení a k důkladnému posouzení rozepře (§ 503 čís. 2 c. ř. s.), neboť jeho zjištění z výpovědi svědka Antonína H-a jest nejasné a nelze z něho bezpečně seznati, zda rozhodným pro určení diet bylo jen usnesení ministerské rady ze dne 4. června 1920, zejména není z něho jasno, zda za celou dobu přidělení k jinému úřadu, či jen za určitou dobu přichází v úvahu základní předpis o dietách, a nebyl ani tento předpis určitě zjištěn, ani nebylo vysvětleno, jak dospěl první soud k závěru, že onen předpis přichází v úvahu, an svědek Antonín H. jen seznal, že by v úvahu mohl přijíti jen základní předpis o dietách, jak shora uvedl, a před tím se zmínil o bodu I. čís. 5 a bodech I. ad 2 a III., ale použitelnost těchto předpisů na žalobce nijak nevysvětlil, nehledíc ani k tomu, že bod III. ve výpovědi svědkově dotčený o cestovních paušálech nedopadá na případ žalobcův a vyžaduje vysvětlení, po případě opravy. Naproti tomu namítl žalobce již za sporu v první stolici, že normy v příloze čís. 11 platí jen o cestách v území Československé republiky, nikoli pro úředníky služby zahraniční v cizině, jichž diety se určovaly individuálně. Zůstalo tedy řízení nižších soudů v otázce, jakým způsobem bylo určiti diety pro žalobce, kusým a jest nezbytné, aby tento jeho nárok byl znova na přetřes vzat soudem první stolice a aby jeho skutkový základ byl přednesem stran náležitě vysvětlen a aby bylo zejména nabídnutými důkazy zjištěno, zda vůbec a která z ustanovení t. zv. »úpravy cestovních požitků«, vydané ve smyslu usnesení ministerské rady ze dne 4. června 1920, byla na žalobce, působícího v Americe, použitelná, an smlouvou služební ze dne 12. srpna 1920 mu byly podle poslední věty odstavce VI. přiznány diety podle norem platných pro zahraniční službu. Nelze ani přehlédnouti předpis § 405 c. ř. s., ježto se žalobce domáhá placení diet jen v dolarech a to za 427 dní po 9 amerických dolarech denně a i v konečném návrhu dovolacím požaduje v úhrnné částce 6.631'89 amer. dolarů — znova zaplacení částky 3.843 amer. dolarů na dietách, stejně jako v žalobě a tedy dosud nárok na plnění v dolarech nezměnil (srov. sb. n. s. 5898), setrvav při svém původním tvrzení, že mu přísluší smluvené denní diety po 9 amer. dolarech a jen podmíněčně dovozoval pro případ, že by byl správným názor prvního soudu, jenž uvedl, že žalobce nemá nárok na denní diety 9 \$ za dobu od 1. srpna 1922 do 31. července 1923, že by mu aspoň podle mínění svědka Antonína H-a za tuto dobu příslušel nárok na diety denních 86 Kč. Napadený rozsudek z dotčených odvolacích vývodů mylně usuzoval, že žalobce nebrojil proti zjištění prvního soudu, že při jeho nároku na diety přichází v úvahu jen odměna 86 Kč denně. Pro řešení sporných otázek, zda žalobce měl ujednány indivi-

duální denní diety 9 \$, zda měly se platiti jen při cestování, či i při konání služby v jiném místě než Clevelandu (t. j. ve Washingtonu), či zda příslušel mu jen nárok na diety 86 Kč, anebo v jiné částce, nebyl dosud probrán ani nebyl zjištěn skutkový základ nároku, ježto ani stranami dovolané listiny, ani dosavadní neúplné a nejasné zjištění prvního soudu nestačí k důkladnému posouzení a rozhodnutí věci. Bylo proto dovoláním obou stran, pokud se týkalo žalobního nároku žalobce na zaplacení diet 3.843 amer. dolarů, vyhověti, rozsudky obou nižších soudů podle § 510 c. ř. s. zrušiti a prvnímu soudu uložit, by v rozsahu zrušení dále jednal a znova rozhodl.

Čís. 12074.

Návrh ve smyslu § 308 c. ř. s. jest průvodním návrhem, pro nějž platí ustanovení § 179 c. ř. s. Uznaly-li oba nižší soudy souhlasně, že návrh byl učiněn patrně v úmyslu protáhnouti rozepři, nelze v tom spatřovati vadnost řízení a jde o souhlasná usnesení, takže další opravný prostředek není ani přípustný.

(Rozh. ze dne 5. listopadu 1932, Rv I 269/31.)

Procesní soud první stolice zamítl žalobu o nepřipustnost exekuce. V odvolání uplatňoval žalobce neúplnost řízení, ježto byl zamítnut jeho návrh podle § 308 c. ř. s. a nebylo uloženo firmě V., by předložila účty. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Návrh ve smyslu § 308 c. ř. s. slouží k provedení důkazu listinami, je tedy také průvodním návrhem, pro který platí ustanovení § 179 c. ř. s. Jestliže tedy oba nižší soudy souhlasně uznaly, že návrh ten je učiněn patrně v úmyslu rozepři protáhnouti a proto jej prohlásily za nemístný, nelze v tom spatřovati vadnost řízení, nehledíc ani k tomu, že jde o dvě souhlasná usnesení i co do použití § 179 c. ř. s. i co do zamítnutí návrhu podle § 308 c. ř. s., takže další opravný prostředek není ani přípustný.

Čís. 12075.

Sjednáním zápůjčky zmocněncem jménem zmocnitele v mezích zjevné plné moci vznikla proti zapůjčitelu práva ze smlouvy, zejména nárok na odevzdání vypůjčených peněz, zmocniteli, nikoliv zmocněnci. Provedl-li zapůjčitel (spořitelna) výplatu zápůjčkové valuty tak, že ji uložil pro zmocnitele na vkladní list, nabyl zmocnitel vlastnického nároku na vydání zápůjčkové valuty mu vyhrazené. Tento nárok zmocnitele nebyl dotčen tím, že zapůjčitel uložil napotom zápůjčkovou valutu na vkladní list, znějící na jméno zmocněnce a odevzdal jej do soudní úschovy, když mu bylo doručeno soudní usnesení, jímž byla povolena exekuce zabením domnělé pohledávky na výplatu zápůjčkové valuty.